

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, december 1985
12. čislo · ISSN 0032-4132 · Lětnik 35

Hrono za december:

Moja duša pozběhuje Knjeza, a mój duch wjeseli so w Bohu, mojim Zbóžniku.

(Luk. 1, 46–47)

Měsac december w serbskej rěči tež hodownik mjenujemy. Z tym so wuznamy, zo ma cyły měsac swój wjeršk w hodownych dnach. Za nas pak su hody wjac hač swjedzeń darjenja abo hodowneho štoma. My so na Jězusowy narod dopominamy, a to kóžde lěto znowa. Tež lětsa so patoržicu w cyrkwjach stawizna Jězusoweho naroda předstaji, a wosadni přińdu, zo bychy to sobu dožiwili a so na tajke wašnje z hodownym wjeselom napjelnili. Wězo ma to wšo swoje prawo, a nochcu nič přeciwo tomu prajić. Ale Gertrud z Le Fort ma tež prawo, hdyž pisa: „Hody njesu jenož historiski podawk... Dže wo to, zo bychmy spoznali, zo je to Boža lubosć, kiž na zemi bydlenje pyta. My smy wšitcy za tutu lubosć zamołwići, tohodla smy wšitcy k tutej lubosći přiwjazani.“ A naše hrono nam praji: Hody njesu jenož čas dopomnjeća na Jězusowy narod, ale hody su čas, w kotrymž so za Jězusowy narod wosebje džakujemy a so nad nim radujemy. Hodowne kěrlušy wo tym spěwaja, na přikład:

„Nětk wšitcy spěwajće
a chwalće hromadze:
Našich dušow radosć
tam leži w žlobiku.“
(33, 1)

abo:

„Wyskaj, syła wuzwolena,
swojoh' Knjeza pozběhuj,
zraduj so, ty wozbožena,
a so džaknje poklakuj.“

Wyskaj, syła wuzwolena,
jandželam tež stowarš so,
jeho chwal, ty wozbožena,
jemu wěčne džakuj so!“
(43, 1 a 9)

A što njeby rady hody sobu spěwali:
„Jězus, naš Zbóžnik, tu je!“

Haj, hody swjećimy, dokelž je naš Zbóžnik k nam přišol. Wón je wjac hač džěco Marje – wón je Boži syn. Z tym je jeho narodjenje dopokaz za to, zo Bóh so wot nas njewotwobroći, ale so k nam, to rěka do našeho swěta, do našeho žiwjenja, poda. Wón je z nami solidarny. Tohodla njeje hinak k nam přišol hač jako džěco chudych staršich, a tohodla je tež Jězus w swojim žiwjenju so za zacpětych, kaž cłownicy a hrěšnicy to tehdom běchu, zasadžał a so wo nich starał. Nic pak jenož tehdom, tež džensa tomu tak je. Wšudžom, hdžež něchtó w Jězusowym mjenje skutkuje, chce wón sam podla być.

Toho so radujemy a toho Knjeza chwalimy, kiž je z Božeho kralestwa do našeho swěta přišol, zo by nas z Bohom wujednał a nam puć k zbóžnosći wotewrěł. Tohodla wyskamy kaž Marja: „Moja duša pozběhuje Knjeza, a mój duch wjeseli so w Bohu, mojim Zbóžniku.“

S. Albert

Fjodor M. Dostojewski

Hodowna stawizna

Mi so dźije wo hólčku, wo cyle małym hólčku, lédma šěsćlětnym.

Tutón hólčk wotući jónu rano w mokrym, zymnym pinčnym bydlenju. Bě jenož w čenkej kapje a dyrkotaše na cyłym cěle. Wón wudychowaše bětu paru a sedžeše na kisće w rózku a wudychowaše paru. Z lóštom přihladowaše, kak tuta dale lečeše. Wón pak bě jara hlódny. Hižo někotre razy bě w běhu ranja k ložu stupił, w kotrymž jeho mać ležeše. Wona wotpočowaše na čenkim přikrywje a město hlówačka měješe někajke brémješko. Kak bě sem přišla? Najskerje pochadžeše z hólčkom z cuzeho města a bě nadobo schorjeła. Wotnajerku pinčneho bydljenja bě hižo před dwěmaj dnjomaj policija zajala. Podružnicy běchu so zhubili, dokelž bě swjaty dzeń. Jenož wěsty lumpak ležeše dospólnje pjany w swojim rózku. W druhim stonaše, wot drěnja přescěhana, wosomdzesatlětna staruška, kotraž bě něhdže pěstónča byla a nětkole wosamočena wumrěc dyrbješe. Wona jachleše a bórčeše a swarješe na hólčka,

tak zo so wón z bojósću jeje rózkej bližeše. Hólčk nadeńdže na chódbje něšto k piću, tola za kromku chléba podarmo pytaše. Runje tak podarmo spyta drje hižo džesaty raz mać wubudzić. Wón boješe so pócmje ležo, přetož bě hižo dolho wječor, ale swěcu nchtó njezaswěći. Hólčk wopima maćerke mjezwóčo a so džiwaše, zo so ani kuska njehibaše a zo bě tak zymne kaž scěna. Tu je jara zyma, pomysli, steješe chwilk, wostaji njewědomje swoju ruku na ramjenju zemrěteje ležo, dychaše potom na swoje porsty, zo by je zhrěł, a džěše nadobo, po tym zo bě sej swoju čapku wot loža wzał, čicho masajo z pinicy. Wón by hižo prjedy šol, ale boješe so wulkeho psa, kotryž ležeše horjeka na schodach a wuješe cyły dzeń před durjemi susodow. Tola nětk bě pos přeč, a hólčk džěše hnydom na puć.

Knježičkecy, što je to do města! Nihdy do toho njebě něšto podobne widzał. Tam, zwotkel bě přišol, bě w nocy jara čma. Jenička latarnja wobswětleše cyły puć. Wokna niskich drjewjanych domčokow běchu z wokencami začinjene, wonka njebě na wječor nchtó wjace widžec, wšitcy zamkachu so do svojich čěžkow, a jenož črjody psow, sta, ty-

Chwalospěw jandželow (Etiopiska)

Pastyrjo so modla (Indonesiska)

sacy psow wujachu a šćowkachu cyłu nóc. Za to pak bě tam čoplo, a wón bě k jědži měł, a tu... Božo, hdy by tola něšto k jědži mě! A tutón hołk, ta hara, telko swěcy a telko ludźi, konjow a wozow a při tym zyma, zyma! Lodžana wustupuje honjenym konjam telko z horco dychacych klamow, přez mjehki sněh bija podkowy na plesternaki, a wšitcy jeho storkaja, a mój Božo, wón by tak rady jěł, hdyž tež jenož kusčičk, a kak bola nadobo porsčiki! Stražnik zjawneho porjada dže nimo a wotwobroći so, zo njeby hólčka widzał.

Zaso nowa hasa – ach, kak šěroka! Tu će wěsće přejědža; kak wšitcy rjeja, chwataja a jědža, a swěca, telko swěcy nadobo! A što je to? Ow, kak wulke je jenož wokno, a za skleńcu je stwa, a w jstwe steji wulki štom, kiž hač k wjerchej saha. To je božodžěscowy štom! Na štomje je telko swěčkow, złočane papjerjane rječazy a jabłuka, a wokoło štoma steja klanki a koniki, a w jstwe běhaja džěci, rjane zdrasćene a čiste; wone so směja a sej hrajkaja, jědža a pija. Mała holca rejuje z hólcom. Tajka šikwana holčka! Nětko slyši hudźbu za woknom. Wbohi hól hladu, džiwa so, hižo so směje, tola nětkole započnu jeho palcy boleć, a porsty su hižo načerwjeń, njedadža so wjace zhibować a bola,

hdyž je hiba. Nadobo pytnje hólč, kak jara jeho porsty bola, wón plaka a čeknje.

A w tym wokomiku widži zaso druhe wokno a za nim stwu, w kotrejž steja podobne štomy, ale na blidach su wšelake tykancy, čerwjene a žolte mandlowe tykancy, a štyri bohače zdrasćene knjenje tam sedža, a hdyž něchtó zastupi, dónstanje tykanc, a wjele wosobnych ludźi přinđu wot hasy. Hólčk přibliži so skradžu, wotewrě nadobo durje a zastupi. Ach, kak na njeho rjeja a kak z rukami machaja! Knjeni přistupi chwattnje k njemu, tyknje jemu kopjeku do ruki a wočini jemu durje. Kak so wón stroži! Pjenježk wupadnje jemu z ruki a kula so šćerkotajo po schodach dele, přetož hólčk njemóže swoje čerwjene porsćiki zawrěć a kopjeku dźeržeć. Wón čeknje, dže spěšnišo a spěšnišo a njewě sam, hdže ma hić. Rady by plakał, ale boji so; wón běži a běži a dycha na swojej ruce. A jemu je tak styskno, čuje so nadobo sam a je jara zrudny.

Naraz, mój Božo, što je to zaso? Črjóda ludźi steji tu a so džiwa: Na woknowej desce steja za škleńcu tři male klanki w rjanych čerwjonych a zeelenych drastach a wupadaja kaž žiwe. Starc sedži pódla nich a hraje po zdaću na wulkich huslach; dwaj druhaj stejitaj pódla njeho a hrajetaj na mjeńšich huslach, kiwataj z hłowu w takće, hladataj na so a hibataj hubje. Woni rěča, rěča woprawdže, jenož zo njemóže jich přez škleńcu slyšeć. Najprjedy myslí sej hólčk, zo su žiwi, hdyž pak zwěsí, zo

su to klanki, započnje so smjeć. Ženje njeje hišće tajke klanki widžał, njeje tež wědžał, zo tajke scyla su. Najradšo by plakał, ale klanki su tajke žortne, tajke žortne! Nadobo čuje, zo jeho něchtó za kornar přimnje; wulki, lozy hólč steji za nim, bije jeho na hłowu, wottorhnje jemu čapku a staji jemu nohu. Mały padnje, slyši rjejić, sprostnje ze stroželemi, stanje a čeknje. A wón doběhnje, sam njewě kak, před zawrjene wrot, zalže pod nimi do cuzeho dwora a schowa so za składženy drjewom. Tu mje ničtó njenamaka, tu je čma. Wón so čapnje a njemóže ze stroželemi dolho dychać. A nadobo je jemu derje: Ruce a noze wjace njebola, a jemu je tak ćopło, tak ćopło kaž při kachlach. Jeho huška: Ach, skoro by wusny! Kak rjenje by bylo, tu wusny! Wostanu chwilk, sedžo a potom pónđu zaso na klanki hladać, pomysli hólčk a posměwa so, su cyle kaž žiwe. A naraz slyši, kak mać nad nim spěw spěwa. Mać, ja spju, ach, kak rjenje je tu spać. Pój ze mnu, mój hólč, na wobradženje, šepa čichi hlós nad nim.

Najprjedy sej myslí, zo je to zaso mać, tola ně, wona to njeje. Njewidži, što je jeho wołał, ale něchtó so nad nim chila a jeho počmje majka. A wón tyka jemu ruku napřećo a... a nadobo... ow, telko swěcy! Kajki božodzěšćowcy štom! To njeje šmrěk, tajke štomy njeje hišće ženje widžał. Hdže jenož je? Wšo so blyšći, wšo so zyboli, a dokoławokoło same klanki! Ně pak, to su tola hólčki a hólčki, wšitke so blyšća; wšitke wjerča so wokoło njeho, zlétuja, wšitke jeho

koša, přimnu a njesu jeho, nětk zlétuje sam a widži: Mać hlada na njeho a so posměwa. Mać, mać! Ach, kak rjenje je tu, mać! woła hólč a koši džeći a by jim najradšo wo klankach we woknje powědał. Štó sće, hólcy, štó sće, hólcy? praša so smějo a z lubosću.

To je patoržica pola Zbožnika, wotmołwja jemu. Tón wječor ma Zbožnik přeco božodzěšćowcy štom za džeći, kotrejž tam deleka same štom nimaja. A wón slyši, zo běchu tući hólcy a tute hólcy runje tajke džeći kaž wón, tola někotre z nich su hižo w korbach zmjerzli, hdyž wostajichu jich před durjemi Peterburgskich zastojnikow na schodach ležo, druhe běchu so pola finskich žónskich zadusyli, kotrymž bě syrotownja jich ke kublanju dała, zaso druzi wumrěchu při wuprahnjenej hruźi maćerje (za čas hlódradanja w Samarje) a druzi přinđžechu w dušatej horcoće železniskich wozow třećeje rjadownje zo žiwjenje. Wšitcy su nětk tu, su jandželjo, wšitcy su pola Chrystusa, a Wón sam je mjez nimi, wupřestrěwa swojej ruce k nim a žohnuje jich a jich hrěšne maćerje. A tež maćerje steja wšitke tu, trochu zboka, a plakaja. Kóžda spóznaje svojeho hólca abo swoju holcu, a džeći leća k nim, koša je, trěja jim sylzy z ručkami a proša je njeplakać, přetož dže so jim tu tak derje...

Nazajtra namakachu ludžo za drjewom čěto cuzeho, zmjerzjeného hólčka. Namakachu tež jeho mać. Wona bě hižo před nim na prawdu Božu šla, a wobaj zetkašaj so pola Wótca w njebjesach.

Dožiwjenja po puću

1. Kak je k jězbje přišlo

Kónc februara dóstach list wot krajnocyrkwinskeho zarjada z Drježdžan. To samo na sebi ničo njewšědného njeje, ale tutón list běše tola wosebity. W nim bě napisane, zo je mje krajnocyrkwinski zarjad pomjenował jako jednoho ze svojich delegatow za sewjeroněmski cyrkwinski konwent, kiž so w septembur w Norwěskeje zeńdže. Tema konwenta rěka: Jednota a wšelakosć w cyrkwi. Krajna cyrkej je potajkim při wšelakosći cyrkwyje tež na Serbow myslila. To mje wězo wjeseleše, ale při tym so tež strožich. Do Norwěskeje mam jěć! Što wo tutym kraju wěm? Spytach zhromadzić, što běše mi znate, a pytnych: Wjele to njeje!

W Norwěskeje je wokoło lěta 1000 křesćanska wěra doskónčnje dobyła. 1104 so založi arcybiskopstwo Lund, a z tym so norwěgska cyrkej wot němskeje dźěli. Reformacija so hižo 1539 přewjedže. Wjele wjac ze cyrkwinskih stawiznow mi znate njeběše. Wo wumělstwje běchu moje znajomosće tohorunja snadne. Znajach mjeno molerja E. Muncha; wědzach, zo su hudźbnicy Edvard Grieg a Joh. Severin Svendsen z Norwěskeje, a běch hižo něšto wot spisowacelow Björnsena, Ibsena a Killa čitał.

W tutym kraju so potajkim sewjeroněmski cyrkwinski konwent zeńdže. Založil je so tutón konwent po poslednjeje wójnje wot zastupnikow lutherskich cyrkwjow w skandinawiskich krajach. Tute cyrkwyje nochychu jenož materielnje pomhać, ale tež ze zastupnikami němskich cyrkwjow rěčeć a jim tak k nowemu započatkej pomhać. Mjeztym so sewjeroněmski konwent prawidłownje schadžuje. Zastupjene su cyrkwyje z Norwěskeje, Šwědskeje, Finskeje,

Danskeje a z wobeju němskeju statow. Tam potajkim mějach so wobdželić, a to za mnje najprjedy jónu rěkaše, so wo trěbne podložki, wiza a dowolnosć prócować. Jónu dyrbjach tohodla do Drježdžan, dwójce do Berlina, a potom bě wšo hromadže. Jězbny pas, wiza Norwěskeje a Šwědskeje, přez kotruž mějachmy jěć. Termin wotjězda so bližeše a z tym prašenje: Kak to wšo budže? Bě tola přeni raz, zo so na tajku jězbu hotowach.

2. Wot Budyšina do Osloa

Wutoru, 3. septembra, běše nětko tak dalko. Zdypkom w 16.30 hodź. wotjězde spěšnik z Budyšina do Berlina. Wot mosta chcych hišće jónu na město, wosebje na Michalsku cyrkej, pohladnyc. Dokelž pak běše tróšku dešćikojte, bě lédma něšto widžeć. Spěšnik chwataše přez Wojerecy, hdžež mje twarjenja nowého měšćanskeho dźěla strowjachu, nimo chlódženskich wěžow, kotrychž paru dešćik k zemi tlóčeše, přez Zly Komorow, Kalawu, Lubnjow a Lubin do Königs Wusterhausen. Mjeztym běše so slónčko předobyló, a w Königs Wusterhausenje mózach rjanu tučel wobdžiwac. Myslach při tym na wulku lijeńcu za čas Noacha. Swjate Pismo rěči wo tučeli jako wo Božim znamjenju, kiž pokazuje na to, zo Bóh tajku lijeńcu wjac njepósćele. Z tutymi myslimi dojědžech do Berlina na Wuchodne dwórnišćo. Tu mějach nimalo 3 hodźiny chwile. Čezkeho kófra dla njejsym w tutym času dalko šol.

Počasu zetkach so z druhimi, kiž k samsnemu zeńdženju do Norwěskeje jědžechu. W 22.46 hodź. potom naš čah, tak mjenowany Saßnitz-Express, wotjězde. Mějach zbožo, zo běch městno w spanskim wozu dostał. Moje ložowe číslo 13 mi při tym njewadžeše. Wo druhich wědzach, zo njebě za nich ložo předwidžane, ale zo dyrbjachu cyły čas w normalnym wozu přebywać.

Naš čah jězdeše na Berlin-Lichtenberg, Eberswalde, Angermünde, Prenzlau, Pasewalk, Anklam, Züssow do Greifswalda, hdžež posledni z našeje delegacije přistupichu, a potom dale na Stralsund-Rügendamm a Bergen do Saßnitz. Wjele spał w tutym času njejsym, dokelž so njemóžach na čumpanje loža a ridrowanje woza zwučić. Druhim so podobnje džeše, tak zo běchmy skoro wšitcy wotučeni, hdyž do přistawa Saßnitz dojědžechmy. Wupokazowa a cłowna kontrola w čahu bě po krótkim času nimo, a nětko jenož na to čakachmy, zo bychu naše wozy na přewoz (Fahre) storčili. Tu pak mějachmy najprjedy čakać, doniž njeběchu wagony z drjewom přestorkali. Někotři z nas mějach hižo strach, zo njebudže za naše wozy wjac ruma; ale skónčnje nas tola na přewoz storčichu. Na spanje hižo njemyslachmy, a tak ruče kaž přewoz so na puć přez Baltiske morjo poda a my naše wozy wopuščić smědžachmy, podachmy so na lóž, zo bychmy sej ju tróšku wobhladali. Štyri hodźiny mějachmy za to chwile.

Najprjedy widžachmy hišće sčezory „Rügentürme“ a wšelake swětlownje (Leuchttürme). Saßnitz, a z tym domizna, so z nami rozohnowa. Naša lóž (běše to jedyn ze šwědskich přewozow) so na morju tola čumpaše, tak zo chodžachmy z čězemi. Na žolmach so započinaše ješć tworić, a něchtó měješe z „mórskeje chorosću“ wojować. Widžachmy po puću tež druhe lóž, kiž naš puć křižowachu abo kiž nam napřećo přinđžechu, kaž druha lóž, kiž wot Šwědskeje do Saßnitz jězdeše. Někak we 8.00 hodź. přijědžechmy do Trelleborga. Wězo dyrbjachmy, prjedy hać přewoz přistaji, do našich wozow, tak zo njejsmy tu přewjele widželi. Naš čah smaleše wot Trelleborga do Malmö, hdžež čakaše hižo čah do Göteborga na

nas. Nětkole hakle mějachmy chwile sej wuwědomić: Smy w Šwedskej. Na železniskich wozach mi napadže, zo mějachu wone wosebity wodźěl za wačoki, garderobu ze špihelom, husto tež kartu kraja na scěnje a přeco tež karan z wodu a z papjernymi nopaškami. Chódba přez wóz bě zwjetša srjedza, tak zo běštej nalěwo a naprawo dvě městnje porno sebi. Na jednym boku čaha běchu městna wšitke w směrje, do kotrehož čah jědžeše, a na druhim boku sedžachu wšitcy w nawopačnym směrje. Hinaše kraje — hinaše wašnja.

Z tajkim wozom potajkim jědžechmy wot Malmö do Göteborga, a to přez Lund, Eslöv, Halmstad, Falkenberg a Varberg. Po puću widžachmy wjele lěsa a wody, wosebje tež Kattegat. Husto wuhladachmy jednotliwe statoki wosrjedz polow. Twarjenja zwjetša w dobrym stawje. Krótko do 13.00 hodź. přijědžechmy do Göteborga, hdžež mějach-

my pođra hodžiny chwile. W tutym času rozhladowach so tróšku na dwórnišću. Durje so awtomatisce wočinja, hdyž so jim bližiš. Za nas běše to njezwučena wěc. Hdyž pak maš ruce poľne, potom sej to wažiš, zo njetrjebaš hakle durje wočinić. Wobkedźbowach, po kajkim wašnju so tam jězdženki předawaja. Štož chce sej jězdženki kupić, wučehnje najprjedy z awtomata papjerku z čisłom a sydnje so na lawku. Na wěstym městnje wozjewja lampki, kotra ličba je na rjedže a pola kotreho z tych 12 woknješkow móžeš jězdženku kupić. Tak ma kóždy samsny čas, na swoju jězdženku čakać a njetrjeba so bojeć, zo při podlanskim woknješku spěšnišo k njej přindže.

W 14.25 hodź. potom zalězechmy do čaha, kiž wot Kopenhagena do Osloa jědžeše. Dołho přewodžeše nas rěka Gøta Älv, a pola Trollhättana widžachmy jězoz Vána. Dale jědžechmy přez Öxnered

a Ed a w Kormsjo přez mjezu do Norwedskeje. W Haldenju zetkachmy so přeni raz z Oslofjordom, a dale džeše přez Sarpsberg, Frederikstad a Moss do Osloa. Wječor w 19.30 hodź. běchmy skónčnje tam. Z wosebitymi awtami do wjezechu nas do hotela. Zo bě w recepčiji wjerch ze špihelom, mje tróšku myleše, ale zawěsće so tež na to zwučiš. Wječor njeđóstachmy w hotelu, ale předsyda našeje konferency, kiž njedaloko bydleše, nas k wječeri do swogeho doma přeproso. Ducej po puću k njemu mi napadže, zo jědža nadrožnje wjele mjelčišo hač w Drježdźanach. Ample su tak twarjene, zo njewidziš jenož zelenu swěcu, hdyž móžeš drohu překročić, ale zo je potom tež wěsty zwuk slyšeć, tak zo móža tež slepi sami drohu přeńć.

Po wječeri podachmy so wšitcy do loža. Kóždy z nas je jara derje spał — to pak bě po tutej jězbje tež bjez džiwa. (Pokročowanje slěduje)

Čeść budź Bohu we wyso- kosći a měr na zemi a čło- wjekam dobre spodobanje.

Azariah Mbatka: Swjata swójba

Scěnje Jana 1,1–5, 9–14

W spočatku bě to słowo, a to słowo bě pola Boha, a Bóh bě to słowo. A tuto bě w spočatku pola Boha. Wšitke wěcy su přez njo scinjene, a bjez njeho njeje ničo scinjene, štož je činjene. W nim bě žiwjenje, a to žiwjenje bě swětle čłowjekow. A to swětle swěćeše w čemnosći, a čemnosć njeje jo zapřijała.

To je prawe swětle, kotrež wšitkich ludźi rozswěći, kiž do swěta přindu. Wón bě na swěće, a swět je wot njeho scinjeny, a swět jeho njespózna. Wón přindže do swogeho, a čí jeho njeprizwachu. Kaž wjele jeho přiwzachu, tym da móc, zo bychu Bože džěci byli, kiž do jeho mjena wěrja, kiž njesu z kreje ani z wole čěla ani z wole mužá, ale su wot Boha narodzeni.

A to słowo scini so čělo a bydleše mjez nami, a my widžachmy jeho krasnosć, krasnosć jako jeničkeho narodźeneho Syna wot Wótca, poľne hnady a prawdy.

Jakub Bart-Čišinski

Boža nóc

Přebyć w Betlehemje njemóžeš taj nócku nihdže wbohej chudžinje; ze sylzu a z mučnej nohu džěš taj z Betlehema w nócnej čmowinje.

W měsće hospodzički njebě žanej jimaj z rodu krala Dawida; jeju we hródziće rozpadanej na nóc woľk a wóslík wuwita.

Mučnymaj wot dalokeho puća na słomje tež šwarnje spaše so. W hródzi z miłosćow so Božich hnuća přizjewjene wotkry potajnstwo.

We wowčerni z Nacareta chuda porodži mać Bože džěćatko. Wustorčene wot swogeho luda wohrěwaš taj woľk a wóslatko.

K pastyrjam, kiž běchu ze stadlami wonka, jandžel jasny přileća: „Bóh so do lubosće džěli z wami, kotraž njebjesa nam rozswěća.

Zbožnik w Dawidowym je so měsće narodžil, kiž mjeno Chrystus ma. We žlobjatu mać, zo znamjo wěsće, džěćko w hródzi wašej koleba.“

Do chwatanja pastyrjo so maju, njebjeski džiw krasny wohladac. Na kolenach postrow juskotaju, wuchwaluja džěćatko a mać...

Jandželow pak črjody z kěrľušemi z njebjes wyskaju: „Budź na njebju chwała Bohu, pokoj pak na zemi čłowjekam, kiž dobrej wole su!“

Mudrosć starych Serbow

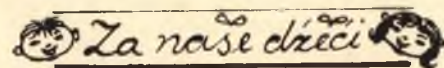
Swětle hody – swětle bróznje

Bróznje su swětle po njeplódnym léće, hdyž je maľo žita we nich. Hdyž je wjedro polam tylo, su bróznje poľne hač do samych ponoškow, wone su čmowe. To sebi bur horco přeješe. Žadosćiwje hladaše na wšelke znamjenja, kajke drje budže přichodne léto?

Čmowe hody — čmowe bróznje, potajkim plóдне léto.

Swětle hody — swětle bróznje, njeplóдне léto.

Što pak su swětle abo čmowe hody? Dołho wo tym přemyslowach a so ludźi za tym prašach, doniž mi skónčnje mudra burowka hódančko njewujasni. Při młodym měsacuku su hody swětle, při woteběracym čmowe.

Poslednje hody z nanom

Patorzicu 1944. Sněh pokrywaše krajinu, lochki zmjerk a jasny měsacěk přewodžeš tej naju z nanom wot wjeski do wjeski. Bě cyle čicho, ani haľuzka so njehibny. Čišina před njewjedrom? Tola nic w zymje. A při wšem začuwachmój njedaloki hrímot na ranju a w powětrě. Fronta, wójna, bliski přewrót! Tajkich hodow njeběchmy so nadzijeli. Dweju bratrow bě nam wójna w tutym léće w běhu třoch měsacow rubila: Jednoho bě granata w Francoskej roztorhala, druhí zhubi so bjez slěda w ranju.

Čehodla pak džěch z nanom patorzicu wot wjeski do wjeski, nan z nachribjetnikom, ja z pakćikami?

Do našich serbskich wsow běchu přenje čěkancy začahnyli, čěkancy před frontu a před bombami. Wbohe žony z džěćimi, kotrež zwjetša njewědžachu, hdže je jich nan, hdže su přiwuzni; kotrež lédma wědžachu, hdže su schow namakali. Wšo bě jim cuze, njeznate, kaž Mari w Bethlehemje. Čicha nóc, swjata nóc... A mój přindžechmój z nanom, přinjesechmój hrajkicu za džěci, kotrež běchmy hromadžili, porjědželi, zaswěćichmój swěćku na blidže, jeničku, tróštowacu. — Ženje njesym nana tak rjenje na piščelach hrać slyšała kaž tute hody na kemšach. Hosianna we wysokosći!

Tehdom běch wjesoľa, zo je wobradjenje pola nas doma wupadnyło. Sami ničo njemějachmy, štož móhli sej daric, ale běch doma, mějach nana a mać, sotře...

To běchu poslednje hody z našim nanom. Wójna rubi tež hišće jeho K. M.

Ma měsacěk woprawdže na plódnosć abo njeplódnosć přichodneho léta někajki wliw? Cyle wěsće nic! Rad chcyli do přichoda hladać, ale hody hišće nje-wěmy, kak budže klětu ze žnjemi. Hdyž w nalěču so sywy zelenja a rostu a zrawja, přeco jasnišo widžimy, što ze žnjemi budže. Doskónčnje wšak hakle wěmy, hdyž je wumłócene, kak je žito sypalo.

Što wobradži nam nowe léto, do kotrehož bórže stupimy? Wo wunošć žnjow so džensa mjenje staromy. Starajmy pak so wo duchowne plody.

Njech naša mudrosć džensa rěka:

Pobožne hody — swětle wutroby.

Gerhard Wirth

Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow

Gerat Lazar

27. serbski cyrkwinski džen
2. a 3. junija 1973 w Husce

Tema bě „Jako křesćan žiwy być“.

Sobotu popołdnu přednošowaše nam dr. Rudolf Jenč wo wuznamnych wosobach w stawiznach Husčanskeje wosady. Z fararjom je tu pobyl 1684 hač do 1686 Abraham Frencel, syn znateho Michała Frencela, kiž bě Nowy Zakoń do serbšćiny přeložil. Tež jeho syn běše wuznamny sorabist, domiznowědnik a stawizniski slědžer. Dlěši čas zaběraše so přednošowar na wutrobu jimace a zahorjace wašnje z dobrym, swěrnym synom Husčanskeje wosady, z Janom Arnoštom Holanom, kotryž so narodži 1853 w Drječinje. Wón bě sobuzaložer schadžowanki serbskeje studowaceje młodosće a soburedaktor Lipy Serbskeje. Jako stipendiat Ruskeho filologiskeho seminaru wupućowa do Ruskeje a bě z gymnazialnym wučerjom w Jekaterinoslawje, w Derpie, w Nižnim Nowgorodze, w Rewalu a naposledku w Lukojnawje, hdžež běše předsyda šulskeje rady a 1917 Oktobersku rewoluciju přežiwi. Jako dyrbyeše 1919 chorowatosće dla zastojnstwo zložiť, myslěše na nawrót do serbskeje domizny. Ale smjerć jeho tam 1. 2. 1921 nahle přehwata.

Potom nam dr. Jenč hišće powědaše wo Janu Gelanskim, kiž je so narodžil 3. 11. 1699 w Hnašecach jako syn chudeho chěžkarja a zemř 1767 w Hodžiju jako kurwjerchowski dohladowar statnych drohow. Wón bě jara wobdarjeny a je awtodidaktisce z pomocu biblijow a rěčnicow, za kotrež najwjetši dźěl swojeje skromneje zaslužby wudawaše, 38 rěčow nawuknył. Wězo njemůžeše wšitke dospołnje, ale tola w 10 rěčach mžeše so rozmołwjeć a pisać.

Na swjedženskich kemšach njedzela dopołdnja běše wosadny farar Bauer zawodnu liturgiju a čitanja přewzał. Za saksku cyrkej nas postrowi prezident Drježdžanskeho krajnocyrkwinskeho zarjada dr. Johannes, za Zhorjelski cyrkwinski wobwod farar Šolta z Wojerec, za eforiju sup. Arnold z Budyšina, za Českosłowaksku husitsku cyr-

Cyrkej w Husce

kej fararka Tenglerová z Brandýsa nad Labem. Serbski superintendent Wirth posrědkowaše postrowy ewangelskich bratrow a sotrow, kotrychž běchmy my serbscy fararjo před krótkim wopytali. Předowanje mjeješe br. farar Pawoł Albert z Budyšina wo scénju Jana 15,26–26,4. Wón wuwjedže, zo Jězusa dwoje wosadže připowěda, mjenujcy, zo wona dóstawa wot njeho Swjateho Duchy; a tón sylni nas, zo móžemy tu we wšitkich situacijach jako wosada wobstać.

Po kemšach spytachmy nowu formu rozpominanja, a to bě tak mjenowane „podiumowe rozrěčowanje“. Pod nawjedowanjom br. Arnošta Grofy-Chasowskeho běchu so šesćo na woltarnišću před mikrofonom zesydali, a každy praješe krótko něšto wosebje k hesłu „Jako křesćan žiwy być“. Wo njo so jednaše tež na hłownej a končnej zhromadźiznje popołdnu. Najprjedy pak rozprawješe wosadny farar br. Bauer wo stawiznach a přitomnosći Husčanskeje wosady. Potom rozpominaše na dobre a spomózne wašnje br. dr. Arnošt Wirth

z Budyšina, kak mže so tež chory čłowjek jako křesćan wopokazać. Na kóncu slyšachmy z paskow křesćansku hru, kotruž běše farar Lazar-Bukečanski zestajał, hdžež džeže tež wo heslo tutoho dnja. Jedna młoda holca bu přez dopomnjeće na Bože wotkazanje na prawy křesćanski puć wjedžena, tak zo mžeše hroznym myslam wječenja wobarać a na tajke wašnje swójbnej zwadže zadžewać. Wotmyslene bě poprawom zaso, kaž běše so to hižo dwójce stalo, tutu hru přez dźiwadźelnikow Němsko-Serbskeho ludowego dźiwadla předstajić. Ale bohužel dyrbyeše jedyn hrajer krótko do cyrkwinskeho dnja wotprajić, tak zo nam ničo dale njezwosta, hač wšo na pask rěčec, štož wězo njemůžeše tak prawje spokojić. Br. Gerhard Wirth pisa w swojej rozprawje w Pomhaj Bóh w juliju 1973: „Wona – hra – by sej wjace keđžbnosće zaslužila, dokelž bě ze swojim dobrym wobsahom tak prawje hódny dodawk k problemej cyłeho dnja: „Jako křesćan žiwy być, ale kak?“ To pak njeje jenož problem jednoho dnja, ale cyłeho křesćanskeho žiwjenja!“

Gerat Lazar

28. serbski cyrkwinski džen
22. a 23. junija 1974 w Rakecach

Rakečanski serbski cyrkwinski džen mjeješe swój wosebity a rjany charakter. Program bě derje přemysleny a derje wuhotowany. Heslo bě: „**Naša zamołwitosć za swět**“; wo tym je so wjele dobrych, pobožnych a rjanych mysłow wuprajilo. Wuzběhnyć dyrbymy młodostny raz a elan tutoho zjězda. Wjesoła młodžina nam hospodliwje poslužowaše. Přeni raz běchmy modern křesćanske spěwy w serbskej rěči slyšeli. To so nam jara spodobaše. Wosadny farar Jan Lazar běše so wo to a tež wo wšo druge organizatorisce derje starał. – Sobotu popołdnu zaběraše so z heslom cyrkwinskeho dnja jako zastupjerka młodeje generacije wikarka Renata Kralec, nam derje a jasnje pokazujo problematiku našich křesćanskich nadawkow džensa. Wona so při tym někotre razy powola na wuprajenja znateje zapadneje bohosłowče Dorotheje Solle, njewědžo, zo budže tuta wuznamna teologowka a spisowacelka, nětko

profesorka w Hamburgu, 11 lět sama w Rakecach w měrowym seminarje přednošować. Lěkar dr. Gerhard Herrmann nam zajimawosće z Rakečanskich stawiznow powědaše. Wón nas tež njedzela na kemšach powita. Wosadny farar předowaše nam derje, jasnje a chutnje wo scénju Jana 8, 32 „Prawdu pōznaće, a prawda (wěrnosć) was wuswobodži“. Epistolu a scenje čitaše nam młoda holca, serbska wyša šulerka A. Pawlikec. Wažne postrowy nam podachu wyši cyrkwinski radźiciel Henckel z Drježdžan, wyši konsistorialny radźiciel Jürgensohn ze Zhorjelca, dekan dr. Kaňak z Prahi, farar Jerzy Wałach z Karwiny a senior dr. Veselý z Jilemnice, wobaj z ČSSR.

Luba je nam stajnje znowa připōldniša přestawka z ludowymi spěwami. Tón raz bě nam dešć chcył zeškōdźić, a tola smy hišće swoju pěknju zabawu na farskim dworje měli, na kotrymž so nam tež wšelake k jědži a k piću poskići.

Popołdnu nam k našej temje „**Naša zamołwitosć za swět**“ naš serbski wědomowc a spisowacel Pětr Malink ze

swojich nahladow a nazhonjenjow swoje mysle přednjese. Dlěši přednošk mjeješe susodny katolski farar, kněz arcyměšnik Jurij Šolta-Ralbičanski. To bě nam wužitne slyšec, kak so katolski teolog ze samsnej tematiku zaběra, zjawny a wotewrjeny.

A potom hišće k nam rěčeše, kaž hižo tak husto, lěkar dr. med. Arnošt Wirth, kiž napominaše: „Cyrkej ma so wo duše starać.“ Wězo ma cyrkej nuzu na swěće spōznać a pomhać ze wšelkimi akcijemi – na přikład přez „Chlěb za swět“, „Antirasizm“, „Škit wobswěta“ atd. Tutaj pomoc pak njesmě začić zawostajić, zo bychy jenož materielne dary a srědky pomhałe, a nic wěra. Referent na to pokaza, zo je Jězusa husto prajił, wboheho choreho wuhojiwši: „Twoja wěra je tebi pomhała!“ K zbožu čłowjeka slyša wjace hač jenož materielnje zawěšćena eksistencija. Što je přičina njeměra a honjenja za zbožom? Čłowjek čini wšo, zo by so čětu derje šlo, na swoju dušu pak je zabył. Wón je zabył, zo tež duša swój wšedny chlěb trjeba. „Što tebi pomha, hdy by cyly

svět dobyl a škodoval na swojej duši?“ Haj, duša může škodować, může schorjeć. A při tym njejedna so jenož wo chorosće čuwow, ale wjele bóle wo w egetatiwne dysrekulacije a psychosomatiské chorosće w nutřkowych organach, hdžež tež wutroba, žoldk, črjewo a druge schori. A tohodla ma so medicina, ale wosebje tež cyrkej wo dušu starać. Přednošowar pokaza nam k tomu hišće wšelake puće. —

Přispomnić chcu hišće, zo bě přeproseny na tutón cyrkwinski džen tež prawoslawny arcyměšnik Ljutik-Leningradski. Bohužel njemůžeše přińć, kaž bě sebi to předewzał, a da pisomnje wutrobnje postrowiće.

Skónčić chcu rozprawu wo tutym rjanym cyrkwiskim dnju w Rakecach z tym, štož naš drohi Pětr Malink nam na kóncu swojeje narěče praješe: „Wotewrmy swoje wutroby, zo bychmy po doporučenju swj. Pawoła ‚swět wužiwali a nic znjewužiwali‘. Budźmy ze swětom žiwi, přetož swět nas trjeba.“

Hody w Chwačanskej šuli

Mi so zda, zo je Chwačanska šula najrjeńša na swěće. W cyłej Lužicy znajmjeńša njeznaju rjeńšeje. — Kajke ma rjane městno! Steji kaž cyła wjes Chwačicy ze swojej cyrkwju na njenahřej wyšinje a swěći so daloko do serbskeho kraja...

Tuta Chwačanska šula běše mi z rajom mojih džěcacych lět. Dawno tomu je. Hižo na sydomydesat lět! — Ale dyrbyju so porjedzić. Přenje lěta swogeho džěcátstwa sym přebywał na starej šuli, kotruž je sebi pozdžišo šwarny mišter Rüdiger kupił, zo by sebi w njej kowarnju založil. Nowa šula so poswjeći třěćeje meje lěta 1886. Chwačanjcy dyrbjachu sebi ju natwarić, jako mój nan tež při najlepšej woli njemůžeše wjace přibyvacu črjodu šulskich džěci w jeničkej stwě zaměsćić...

Na starej šuli mějachmy kaž w nowej dwě stwě, wulku a mału. We wulkej stwě steješe kulojte blido a wokoło njeho mjehki sofa z třomi pólstrowanymi stolami, steješe wukładžene šicowe blidko mojeje mačerje z mnohimi truhlikami a suwačkami, blidowy klawěr a pisanska komoda, wobě z wišnjoweho drjewa. W malej stwě wšědnje bydlahmy, jědzachmy a mać tež warješe. Wulka stwa běše nam džěcom zwjetša njepřístupna. Ta běše za swjědženje a za hosći. W njej swjećachmy 1892 jubilej mojeho nana. Do njeje do hód hižo druhdy w nocy přichadžeše bože džěco. Tuž so durje kruće zezamkachu. Rano pak potom drje namakachmy před durjami drobný kusk pozłotka, kotryž běše z jeho křidlow padnyło. Do hód poda so naša mać, hdyž ju dobri ludžo ze sanjami sobu wzachu, do města, zo by tam bože džěco „honiła“ abo „lójila“. Njedwělowach na tym. Njepředstajach sebi swoju přeco chorowatu maćer na hońtwje po Budyskich dróhach za božim džěscóm. Mi wšak dosahaše, zo so přeco čezko pokładžena domoj wróćeše a so hnydom zhubi ze swojimi zawalkami do wulkeje stwy. Něšto časa do hód sta so na šuli wulce wažny skutk. Mać pječeše wosuški. Hewak njejsmy wjele pjekli... My džěci přihladowachmy, kak mać wšitko k tomu přihotowaše, kak wona wulke a małe rózniki wuběraše, slódke a hórke mandle parješe, wudrěwaše, rozdrobnješe, kak tež spodziwnu citroninu kraješe a druge nihdy njewidžane kuruški přihotowaše. Skónčnje so mać z cyłej

Cyrkej w Rakecach

hotowiznu poda do wsy k Husakecom, hdžež so pjekarski džiw sta. Před wječorom nam přiwjezechu hotowe wosuški na šulu, dosć wjele, přetož dyrbjachu za pječ hubow přez cyły rěčny čas dosahać a hišće dlěje, znajmjeńša hač do wosmeho maleho rózka, hdyž mój nan swoje narodniny swječeše. Dopominam so na to, kak běše něhdy na tajkim wosušku připječena ličba 50. Wosušk běše wosebje dobry. Z wosuškami pak začahny do stareje Chwačanskeje šule zbožowne hodowne wonjenje! Jemu so bórže hišće přidruži smólna, jědlowa wón. To so započa, hdyž běše naš susod, wojnarski mišter Krawcew Gusta pola nas pobyl. Wón nam tutu wón přinjese do domu a drje tež někak steješe w službje božeho džěsća. — Mi so zda, zo so tehdy wjace sněha saješe hač džensa. W hodownym času tčachmy na šuli we hłubokim sněze. Wšitke puće běchu ze sněhom zawěte. Do Dalic a dale do města běchu přez pola nowy puć ze slomjanymi wěchami wottykali. Po nim jězdžachu klinkotace sanki, a na nich ležeše přeco jědla. Džěci z Wulkeje Dubrawy a z Křiweje Boršće wuwostachu ze šule. Ale džěci z Měrkowa a Lutobča so přez sněh přibrodžachu. Z nimi nan w hodownym času wuwučowaše spěwy a přednoški za někajki hodowny swjědžen, kiž so w Lutobču wotměwaše. Hdyž my džěci rano hišće we swojich lóžkach ležachmy, slyšachmy swogeho nana spody nas w šulskej stwě spěwać. — Sta so mi to z najrjeńšim namrěwstwom z Chwačanskeje šule. Džensa hišće, hdyž slyšu někajki rańši kěrluš, traš: „Ach wostań při nas z hnadu, hlej swěta wječor je...“ — so dopominam na swogeho spěwaceho nana a wony rjany čas. Chwačanska šula tež klinčeše z hodownymi spěwami, spěwaše so deleka w šulskej stwě, šulske džěci z nanom, a spěwaše so horjeka w našej stwě, my tři džěci z mačerju. My džěci wězo bórže wšitke spěwy sobu nawuknychmy. — Je to z psychologiskej wěrnosću, zo so w pomjátku zachowaja jenož jednotlivé podeńdžizny, wokomiki. — Ale tute su dosć móčne, zo z pomocu fantazije zamóža přewodne podawki do žiwjenja zwołać. Raz poby pola nas bože džěco. Rumpodich njeje k nam přišo, ale bože džěco. Krasnje běše zwoblěkane, w sněhběnym saće, ze zlotym pasom. Dyr-

Kak je moje swójbne mjeno nastalo?

Najprjedy chcu so wutrobnje džakowac za wšě dobre přeca, kotrež su so mi k mojim pjećasydomdžesaćinam wuprajile, tež w „Pomhaj Bóh“. A potom chcu spytać, na prašenje horjeka wotmołwić. W stawnistwje w Hirschfelde pola Žitawy stej: „Gerhart Laser“, serbsce sym so najprjedy mjenował „Lazar“. Jako přińdže mój najstarši syn před wjace hač 30 lětami na rozšěrjenu serbsku wyšu šulu, su tam — tak daloko kaž móžno — wšitke mjena zeserbšćili (njewěm, hač to džensa hišće činja) a mjenowachu jeho tehdom „Lazar“. Sym so tomu přizamknył, dokelž njechach, zo nanej hinak rěkachy hač synej. Lěpje by bylo „Lazar“, haj samo „Lazowski“. Hdyž přińdžech w l. 1935 jako wikar do Minakała, namakach mjena prjedownikow swojeje swójby wšitke w tamnišich cyrkwiskich knihach, přetož woni běchu w Lipiču doma, hdžež nětko Herman Lazar a Marja Lazarjec bydlitaj, potajkim mojej dalokaj přiwuznaj. Najstarši nošer tutoho mjena, kotryž so w Minakałskich cyrkwiskich knihach namaka, je Jakub Lazar, narodženy 1635 w Lipiču. Mi napadže, zo tehdom a tež hišće pozdžišo prawopis tutoho mjena njebě ani „Lazar“ ani „Lazar“, ale „Lohser“, kaž wjes Lohsa (Łaz). A myslu sej nětko wěc takle: Jednoho dnja — snano wokoło 1600 — dósta Lipičanski ryčerski kubler noweho robčana, a tón bě přičahnył z Łaza, a knjez jeho hinak njemjenowaše hač „Lohsaer“. Tajke so džensa hišće stawa. Jako běch Žitawski gymnaziasť, běše tam sobušuler ze wsy „Schlegel“. A sportowy wučer jemu hinak njerěkaše hač „Schlegel“. Tak so to najskerje tež sta z mojim prjedownikom. Z „Lohsaer“ nastal Lohser a pozdžišo Laser (Lazar). Za mój Minakałski čas bychu mi stari Serbjka husto hišće „Lohser“ rěkali. Wězo je to wšo teorija, „hypoteza“, kaž wědomostnik praji. Ale tež njebočičkaj dr. Rudolf Jenč a dr. Pětr Malink, kotrymajž tutu hypotezu přednjesech, myslětaj sebi, zo móhla so wěc tak měć, a mi prawo daštaj.

Gerat Lazar

bjachmy jemu pačerje spěwać, štož wězo derje mózachmy, chwaleše nas a nas majkaše z mjehkej ruku, kaž to jenož lubowaca mać zamóže. My tři džěci we swojej nuternosći swoju dobrou předrasćenu maćer ani njespóznachmy, ani sebi žanych myslu wo tym nječinjachmy, zo je bože džěco tola něšto małuške, zo leži w žlobiku a njemóže w sněze z domu do domu chodzić. — Naše hodowne čakanje přibywaše džer wote dnja, doniž njedočakachmy patoržicu.

Na tutym dnju mać přeco wobradžeše dwěmaj lubymaj žonomaj, kiž husto na starej šuli přebywašej. Jedna běše susodžinka Kowarkowa, kotraž mojej maćeri při plokaniu pomhaše. Kajke běše to tehdy čezke džělo. Bjez žimawy, plokadla a šudrawy šaty z rukomaj myc a wužimać! Cyle džělo so stawaše w kuchni, dokelž na starej šuli hišće wosebitu plokarnju njemějachmy. Woda měješe so ze studnje nanosyć a w něsći parić, dokelž běchu hišće kachle bjez murki (mašiny). Hišće džensa sym Kowarkowej džakowny. Kajka běše wona sprócniwa, čestna, hódna žena. Měješe stadleško džěci, kotrež su so wšitke derje radžile. — A druha žena běše Probstec Hana w Dalicach. Ta běše hižo wobstarna a bydleše w směńnje malym wuměńčku wosrjedž łuki před Gudžic

kubľom. Wuměncĕ bēše z poslednim zbytkom něhdušeje žiwnošće, kotraž bēše so předała a zwottorhała. W nim bēše jenička stwička a při njej komorka, kotruž Hanine ložo dospolnje wupjelnjowaše. Probstec Hana bēše nutrnje pobožna a křesćanska, kotraž zawěšće nic mjenje žedziwje na swojeho zbožnika čakaše kaž wulka profecina jeje mjena. Chodžeše wězo kōždu njezdělu kemši a zbožowna, ze swěcatymaj wōckomaj přijimaše kōžde Bože słowo. Probstec Hana bēše z našej pěstoňcu. Hdyž staršej do Malešec k spowědži jědžeštaj, skazaštaj ju sebi k nam, zo by na nas džěci kedžbowala. — To je ze wšej swěru wobstarala. — Mój bratřik je sej raz wot njeje hōdnje dostal, dokelž bēše w nohajcach do zahrody bēžał. — Hdyž bēch hižo trochu narostl, dyrbjach jej raz hodowny wosušk donjesć. Ducej po puću mi připadny, zo bych so tola wo tym přeswědčil, hač hižo lōd na Daličanskim haće džerži. Zwěrich so na njōn. Z wosuškōm w rukomaj so suwach. Ale nadobo so lōd pode mnu pozhibny a rozłama. Přepadnych so ze swojim wosuškōm, kiž wězo dospolnje zmokny. Wudrapach so z wody a přemokany wosušk donjesech k Probstec Hanje.

Po dołhim, njesćerpliwym čakaniu nam skōnčnje zaswita hodowny džěn. Mać nas poměrowaše. Hdyž přenje hwězdzički so na njebjesach zaswěća, potom bože džěco přileći z njebjes. Na-

dobo zaklinčachu w našej hodownej stwě cunje złote hłōsy na klawěrje. Durje so wotewrichu. My stejachmy woslepjeni před blyščatej krasnotu. Božodzěšcōwy štom so swěčeše w slěbrje a zloće. A pod nim ležachu hodowne dary, wěšće skromne a wužitne, ale nam džěcōm se zdawachu pře wšu měru drohotne. Dyrbju džakowny być. Tajke hodowne spōdžiwanje sym trōjce nazhōnil. Najprjedy sam jako džěco na Chwaćanskej šuli, potom pola swojich džěci a k třecemu razej pola wnučki. Nětko čakam na wotewrjenje njebjeskich wrotow.

Na božodzěšcōwym štomje wisaštej mjez cōkorowymi chlōšćenkami, pozłōčanymi jablučkami a worječami tež złota rybička a slěborny polměšačk. Njewěm, čehodla tam wisaštej. Ale bože džěco přinjese jej w kōždym lěće zaso. A my džěci jej přeco znowa wobdžiwachmy.

Jedne hodowne wobradženje zawōsta mi přeco w pomjatku. Tehdy dōstach ze swojim bratřikom swōjey přenjej škōrni. Běštej to tež krasnej wuhornjenej škōrni. Naju radosć bēše njesměrnje wulka. Wězo so wuhornjenej škōrni hnydom wobuchmoj. Zhōrda stupachmaj. Z pjeňkami teptachmoj. Wokōlo štomu honjachmoj. Mój nan sedžeše z maćerju na sofje a so tak lubosćiwje směješe, hdyž po jstwě tam a sem škōrnjowachmoj a so k jeho kolenomaj přitulichmoj. Wjele sym zapom-

nil. Ale tuťon wobraz so posměwkowaceho nana nic. — Wōn wuznamjenja moje hody na Chwaćanskej šuli.

Naš božodzěšcōwy štom bēše drje jedyn z přěnich, jeli zo nic cyle přeni w Chwaćicach. Tehdy sebi Chwaćenjo k hōdam zwjetša zaswěčichu stołpiki, to bēchu tři wěncy, jedyn wjetši hač druhi, pak z jědlowych haľuzow, pak z prusnicoweho zela, pak z rězaneje papjery wite a z wōskowymi swěčkami wobsadzene. Tajke wašnje knježeše we Slowakskej w Tatrach. Tuž drje je něšto slowjanske. Wojnarjec Marja, to bēše mandželska wojnarskeho mištra Gusty Krawca, mēješe jedyn rjany stołpik z rōžojtymi wěncami. Wona bēše přecelka nas džěci. Mojemu bratřej je něhdy žiwe kōzlatko dariła. K hōdam pak nas k sebi přeprašowaše, zo bychmy na jeje stołpik hladali a jeje dobry wosušk woptali.

Nazajtra pak chodžachmy z domu do domu, zo bychmy hladali, što je bože džěco druhim džěcōm přinjelo. Džěchmy k Rječkecom, Meldzicom, Mětecōm. A druge džěci přichadzachu k nam na šulu, luba Meldzic Hanka a jeje mały bratřik Arnošt, Mětec Gusta, mój dobry dawno zemřety přecel. Wobdžiwachmy wšitko. Njeznajachmy žaneje zawisće.

Kajki bēše to zbožowny čas! Na starej Chwaćanskej šuli bēchu zbožowne džěci.

Ota Wićaz
(skrōšene)

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Malešec

Naše cyrkwinske šulske město, kotrež je dlěši čas wuprōzdnjene bylo, je so 1. decembra zaso wobsadziło. Na tutym dnju so wuzwoleny wučer, k. Kerk z Bukec, k nam přesydlil, při kotrejž skladnosći so jemu jara česćace powitanje dōsta. Popōldnju w 2 hodž. zestupa so swjedženski čah, wobstejacy ze šulskich džěci, dorosćeneje mladosće, šulskich předstejičelow a spěwanskeho towarstwa. Čahej do přēdka stupaše hudžba. Rjany dołhi čah čehnješe na Přiwicanske mjezy. Tudy powita k. wučer Wrobel z Delnjeje Hōrki k. Kerka, kotryž z hnutyimi słowami wotmołwi. Po wuspěwanju kěrľuša: „Nětk mamy zaso wučerja“ so čah do Malešec wrōci, hdžež so před šulu zestupa. Tu powita k. farar Handrik noweho k. wučerja z wutrobnymi słowami. Knjez Kerk wotmołwi a podžakowa so za wšitku česć a lubosć, kiž bē so jemu wopokazała. (Běchu na příklad štyri wulke čestne wrota natwarili, jara rjane ze serbskimi powitanskimi słowami.) Z wuspěwanjom kěrľuša: „Njech Bohu džakuje“ so swjedžen skōnči. — Džěci přepodachu k. Kerkej serbsku bibliju a spěwarske a němske spěwarske, wšě nanajrjeňšo wuhotowane. Džěci so potom z caltami a kofejom wokřewichu. Spěwanske towarstwo postrowi k. Kerka wječor ze zastaničkom. — Njech so wšitke te přeća, kiž so tak mnohe wuprajowachu, na našim nowym k. kantorje prawje bohaće dopjelnja. To daj Bōh! — Zaňdženu njezdělu so k. Kerk w cyrkwi swjedžensce přez k. fararja Handrika zapokaza. Štwōrtk, 3. decembra, pak bu k. Kerk w šuli do swojeho zastojnstwa zapokazany.

Serbske Nowiny, sobotu,
12. decembra 1885

Tež klětu ma so Bože słowo wšitkim připowědac

Modlitwa:

Knježe, wostaň při nas, přetož wječor so bliži.

Wostaň při nas a při twojej cyrkwi. Wostaň při nas wječor toho dnja, wječor našeho žiwjenja, wječor našeho swěta. Wostaň při nas ze swōjey hnadu a milosću, ze swōjim swjatym słowom a sakramentom, ze swōjim trōštom a žohnowanjom.

Wostaň při nas, hdyž na nas přiňdže nōc tyšnosće a spytowanja, nōc strachow a dwělow, nōc hōrkeje smjerće. Wostaň při nas a při wšěch wěrjacych.

Prosmy tebe w tutej hōdžinje za wšěch ľudzi, daj jim wotpočink wot wšěch jich skutkow a nuzow.

Prosmy će za wšě stawy našeje wosady, přewōdž jich po zemskim puću do swōjeho wěčneho kralerstwa.

Prosmy će za wšěch, kotřiž su nam drozy, zwjazuj nas pod swōjim škitom a we swōjim měrje.

Prosmy će za wšěch, kotřiž su nam cuzy a njepräcelni: Znič, štož nas džěli, a spožč nam přezjednosć a pokoj.

Prosmy će za wšěch wopušćenych: Zastup pola nich a trōštuj jich. Knježe, čakamy na twōj džěn. Njech twōje swětle swěći a nas wubudzi k nowemu žiwjenju.
Hamjen.

Spominajće na swōjich wučerjow!

Tuta namōłwa ze Swjateho pisma njech je nam pohon, na fararja Jana Handrika spominać, kotryž narodži so 2. oktobra 1860 jako syn chudej serbskeju staršeju w Kubšicach. Ze 16 lětami wopytowaše hromadže ze swōjim bratrom Budyšku měšćansku šulu, zo by němčinu donawuknył. W zymnym počasu běhaštaj wobaj bratřaj we wulkim kabaće do Budyšina, při čimž wužiwaše jedyn prawy, druhi ľěwy rukaw. Po zložěnu maturity džěše Jan Handrik do Lipska, medicinu a teologiju studowac, hdžež bē sobustaw serbskeho studentskeho towarstwa Sorabia.

Po studijach wrōci so w 1. 1887 do Budyšina a bu 2. farar při Michaľskej cyrkwi. Jeho wosebity nadawk tu bē serbske přewōdžanje a dušepastyrstwo. Po dwěmaj lětomaj džěše za fararja do Minakała a zaso po dwěmaj lětomaj do Huski, při čimž začuwaše wosada wosebje hluboko, zo přiwjeze swōju mlodu žonu w kašću sobu.

Z wosebitej woporniwošću staraše so wo kubľanje młōdžiny a wo polěpšenje šulskich poměrow w Husce, štož wunjese jemu někotre njelubozne rozestajenja wosebje z hrabinku von Schall-Riaucour. Tola poněčim zwučištaj so sudaj na sebję, a při wopytach sakskeho krala na Husćanskim hrodže pře-

prosychu tež fararja Handrika na ho-
sćinu. Mnohim staršim Husćanam, ko-
triji mjěachu pola njeho paćerske ho-
džiny, je jako jara kruty knjez w po-
mjatku. Worakawstwo we wučbje chło-
staše čujomnje. Z wulkej prócu spyta
swoju wosadu duchownje zastarać, a
z tym bě farar Handrik tón farar, ko-
trehož žiwjenje započea so před 125 lě-
tami w serbskim Budyskim wokrajem
a kotryž wjedžeše wosadu w času
1. swětoweje wojny a po njej. Wón do-
žiwi tež přenje sćazanje zwonow.
W l. 1927 džeše na wuměnk. Wulka zr-
udoba w jeho žiwjenju běše, hdyž wu-
pokazachu jeho jako reprezentanta prje-
dawšeho porjada ze šule.

W času nacionalsocialistiskeho knje-
stwa wupraji so přećiwo jich cyrkwin-
skej politice. Wón dožiwi hišće wuswo-
bodjenje Budyšina a wumř w l. 1946,
po tym zo bě jemu farar Wirth Bože
wotkazanje wudželi. Mnoho drje dyr-
bješe w swojim myslanju rewidować,
ale něšto bě za njeho njepowalne:
Druhi zakład njemóže nchtó položiť
chiba tón, kotryž je so položil, kotryž je
Jezus Chrystus.

(Skróćene po Husćanskich
cyrkwinskih powěsćach)

Haješec mandželskaj

Hodni wěcnoh wopomnjeća

Před 25 lětami zemř dnja 5. decem-
bra we Łazu njesprócnjwy Serb, kul-
turny prócowar a ponižny holan Jan
Haješ.

Pisajo tute dopomnjenki, leži přede
mnu jeho list, kotryž bě w l. 1935 fara-
rjej Jurjej Malinkej do wuhnanstwa
napisał: „Wšědnje wopominam w zr-
udobje Waš dońt, a prosymy Boha, zo
(by) był Wam trošt a Wašej swójbje.
Waš postrow je nas zwjeselił, a wzmiće
tohorunja džak a wjele dobroh wot
nas... Waš wopor pak dyrbi być po-
hon, zo my wšědnje so čujemy zjedno-
ćeni. Tak sobu chcemy napřećo stać
wšitkim zlým ducham. Was budže
troštować Bóh wšehomocny sam a naše
dobroprošenje. Zo w prawym času so
domoj wróćice, dawě nam wěstosć...“

Tajkeho běch jeho před 30 lětami we
Łazu spóznała: jednoreho a skromneho,
na kotrymž bě čežki dońt swoje slědy
zawostajił. Hdyž so w Malinkej swójbje

wonim rěčeše, tak jenož z najwjetšej
česćownosću, a husto chodžeše po wój-
nje k nim na bjesadu, kaž bě to do
a w fašistiskim času činił, přetož wě-
džeše so z nimi zwjazany w serbskich
naležnosćach kaž tež přećiwo brunym
namócnikam.

Jana Haješowemu wopomnjeću je
dr. Jan Cyž w knižce „Za wšědnym
chlěbom“ w l. 1957 pomnik stajił. Ry-
suje w njej jeho dźěcatstwo w Lipinach
(tam bě so Jan Haješ 22. 1. 1873 naro-
dźił), jeho mladosć jako čeladny w Nje-
swačidle a za Drježdžanami, jako tram-
wajnik w Drježdžanach a čas jako po-
zdžiši překupc we Łazu. Jeho hluboka
křesćanska wěra a jeho serbska pře-
swědčenosć přewodžeše jeho čas ži-
wjenja a běše za njeho stolpaj a ze-
pěra w někotrejzkuli čežkej hodžiny
a postajowaše jeho žiwjenje.

K. M.

Přispomnjenčko

Naš lubowany „Pomhaj Bóh“ so džen-
sa k přenemu razej z nowej „hlówu“
předstaji. Zawěsće sće so w běhu tutej
35 lět, kotryž naš „Pomhaj Bóh“ po za-
kazu přez Hitlera zaso wuchadza, na
„hlówu“ zwučili, kotruž „Pomhaj Bóh“
w tutej lětach měješe. Nětko jewi so
naš časopis w nowym „šaće“. Nadžijam
so, zo wostanje wam naš „Pomhaj Bóh“
tež dale tak luby, kaž to dotal běše, a zo
so tež tróšku nad „modernej hlówu“
wjeseliće.

Loni je „Pomhaj Bóh“ k hodam wo-
braz Měrcina Nowaka „Serbske hody“
wozjewił. Lětsa so nam pokaza, kak
w druhich krajach hodownu podawiznu
do jim zwučeneje wokoliny stajeja.
Z tym so předwjedze, zo kultura hlós
formuje, z kotrymž my na Bože słowo
wotmołwimy. Džak redakcije płaci
časopisej „Der Sonntag“, kiž je nam tute
wobrazy přewostajił. Runje tak pak so
tež džakuju Jürgenej Maćijej a farstwu
w Husce, kiž staj nam tohorunja wo-
brazy za wozjewjenje přewostajiloj.
Leńka Urbanowa z Łaza, najstarša
Haješec džowka, je nam wobraz Jana
Haješa z mandželskej Marku rodž. Bje-
nasec z Tranjow přewostajiła. Tež jej
za to wutrobnu džak!

Přeju Wam žohnowany adwentski a
hodowny čas. Njezabudźće na to, zo je
najwjetši dar k hodam nam Bóh z ma-
łym džěsćom w Bethlehemje wobradźił,
kiž je naš Zbožnik a Wumóžnik.

S. Albert

Handrij Zejler

Troštna myšlička

Wyše každej hlówy
slónčko zaswěći.
So na pućik ómowy
měsačk slěborni.
Myšlička, tuž tróštuj so,
k njebju pozběhn křidleško.

Wyše každej čežki,
wóčkej kóždemu,
zybola so hwěžki,
hdyž je wječor tu.
Myšlička, tuž tróštuj so,
k njebju pozběhn křidleško.

Wyše wšitkich swětow
jena lubosć je,
kiž wot wěcných létow
wšitkich žohnuje.
Myšlička, tuž tróštuj so,
k njebju pozběhn křidleško.

POWĚŚĆE

Zhonicmy, zo je swěrný ewangelski
Serb Hermon Křižan z Wysokeje ze-
mř. Mjez nim a mojim njeboh nanom,
Pawołom Hajnu, wobsteješe čas žiwje-
nja trajace přećelstwo. Składnostnje
narodnin swojeho přećela Hermona so
natočiču zbožopřeća na zynkopask, kiž
su po słowje tu napisane. Bohužel bě
wutroba njeboh knjeza Křižana tehdom
tak zhórknjena, zo wšudžom a stajnje
raznje wotpokaza wšón džak a připó-
znaće. Njeh rěči tuž k nam drohi
přećel swojemu přećelej a njeh wot-
pocujetaj wobaj w Božim měrje:

Luby bratře a přećelo Hermonje!

Njeh je mi dowolene, zo Ći na tutym
ważnym dnju někotre džakne a zbožo-
přejne słowčka wupraju. Na tajkim
rjanym a wosebitym dnju so rad do
zařdženosće, do přitomnosće a do při-
choda spomina a pohlada.

Najprjedy pak z wutroby wjele zbo-
ža a Božeho žohnowanja, čilosć a stro-
wosć a wšitko, štož Ći trebne je, po čele
a po duši.

Hdyž wróco hladamy, spomnju na
rjane hodžinky, kotrež sym z Tobu kaž
tež z Tvojimi lubymi staršimi a so-
trami w tutym domje w mladosći pře-
žiwil. Smy so tu rozmołweli, spěwali
a wjeseli byli. Někotry rjany nježdělski
wječor tu přežiwichmy. Hdyž jěděch-
my do druhich wosadow na swjedžen-
ske kemšnja, běchu to přeco rjane na-
božinske dožiwjenja.

Hdyž do přitomnosće hladamy, dyr-
bimy zwěsćić, zo je so wšelakeho na-
dobneho zhubilo, štož wobzarujemy, na
druhej stronje pak hišće džakowni za
to, štož nam zwostało. Je rjenje, hdyž
směmy so na kemšach, na kubijskich
dnjach strowić. Su to rjane dny, na
kotrež so přeco doprědka wjeselimy.

Kajki naš přichod budže, my nje-
wěmy. My so tomu poručamy, kiž ma
wšitko we swojej ruce, wšo wóždi a
cyle tak, kaž nam k lepšemu słuži.

Nětko, luby, drohi bratře, na kóncu
něšto džaknych słowčkow za wšitko to,
štož sy na narodnym polu skutkował.
Z wohenitej a plomjenitej wutrobu sy
dželał za swój serbski narod. Z kóždej
swojej žilku sy wisal na lubej maćer-
šćinje. Bě a sy Serb, hač do poslednjeje
kapki swojeje krwě. Jako staw Bude-
stečanskeje wosady sym swědk a hišće
druzy, kak sy w Budestečanskim towar-
stwe dołhe lěta sobu skutkował a to-
horunja w spěwnym towarstwe w
Sowrjecach. Njehodži so wopisać, kaj-
ke wopory sy hišće po dnjowskim čež-
kim džele přinješ. Wyše wšeho toho pak
so pozběhuje Tvoja sylna wěra, kotraž
Će debi, z kotrež wšo čežke stroštni
znjeseš a kiž Ći dari wjesołu powahu.
Za wšu Tvoju lubosć a woporniwosć
měj džak, měj džak, měj horcy džak!

Tak njeh Će přewodža w nowym
žiwjenskim lěće jandželjo měra a zboža
a Će wobarnuja na wšěch pučach.

Čchu něk skónčić ze štučku z wje-
čorneho spěwa, kiž smy w spěwných
hodžinach zhromadnje husćišo spěwali
a kiž je zdobom jedna próstwa k nje-
bjeskim wyšinam: „Božo, budž miły,
zdžerž strowy a čily do skónčenja ča-
sow swój serbski lud!“ T.

Italska

Italske bibliske towarstwo wuda nět-
ko nowy mjezynabožinski přełožk bi-
blije w modernej italsćinje. Z přełožo-
wanskim dželom za Stary testament za-
póčachu protestantscy a katolscy fa-

chowcy w l. 1977. Přeložk hižo w léce 1976 wudateho Noweho testamenta bě so w 3 mio eksemplarach předał. Nowy bibliski přeložk móžeš z apokryfami (późdnje pisma k Staremu testamentej) abo bjez nich kupić. We wudačach su historiske přispomnjenja, zemjepisne karty, mjenowcy a temowy indeks kaž tež zapokazanja do jednotliwych knihow. ena

Z islandskeho cyrkwinskeho žiwjenja

W Islandskej wopominachu njedawno tři jubileje. W juliju woswjeći Islandske bibliske zjednoćenstwo (IBZ) swoje 170létne wobstaće. Jako wuda so w léce 1981 na wopomnjeće přerich misionarow před tysac lětami nowe rewidowane Swjate pismo, je IBZ něhdže 42 000 eksemplarow tuteje biblije, Noweho testamenta a psalmow předało. Z tym je biblija w tutym 234 000 wobydlerjow ličacym kraju absolutny předawanski wuspěch. IBZ ma zaměr, zo dóstanje kóždy konfirmand nowu bibliju.

Zańdžene léto spominachu na 400létny jubilej přerich islandskeho Swjateho pisma, při čimž hódnočachu wuznam biblije tež za wuwice islandskeje kultury. Biblija bě přerich čišćana kniha w Islandskej. Wjele rěčeše so tež wo wliwje biblije na islandske stawizny, na jeje rěč a literaturu w fachowych kruhoch a we wosadach. Póst wuda wosebite listowe znamki. Prezidentka a ministrski předsyda wuprajišaj so wo wuznamje biblije w žiwjenju a w stawiznach tutoho kraja.

Helga Siffia Konradsdottir (25 lět) zapokaza so njedawno jako sedma fararka. Audur Eir Vilhjalmsdottir bě 1974 přerich žona w duchownym zastojnstwje. Jeje džowka, Dalla Thordardottir, zapokaza so w léce 1981. Vilhjalmsdottirec druha džowka móže so za dvě léce zapokazać. Njedawno přistajichu tři wosady pomocnych fararjow za młodžinske a starobne džělo, mjez nimi dvě žonje. Jich plaća wosady same. Wšitkich fararjow hewak plaći stat. (ena)

Na Michała w Michałskej cyrkwi

Kak móžeše hinak być: Na Michała wotměwaše so w Michałskej cyrkwi kublanski dzeń za žony Budyskeje eforije.

Na spočatku běchu Bože služby, kotřež běchu za wšitkich wosadnych. Knjěz superintendent Kreš rozložil w swojim předowanju mjez druhim, zo so džensa přemalo wjeselimo. Kóždy dzeń poskići telko přičiny k wjeselu, tola my je njespóźnajemy. Smy zabyćiw. Křescenjo měli wjeseli być, přetož je napisane: „Wjeselće so, zo su waše mjena w njebjesach zapisane.“ (Luk. 10,20b) Jako njeby to přičina k wjeselu byla!

Po kemšach zwosta 60 žonow na kublanskim dnju. „Knježe, ty sy nas wołał a tohodla smy tu“ a „Wot schadźenja slónca do jeho chowanja, buď chwalene mjeno Knjeza“, tak klinčeše w cyrkwi, a kantor Baumann pohnu kóždu žonu sobu spěwać. Po powitanju zwěsći so na kwětkatej luce na flanelowej scěnje, kotre wosady běchu přítomne. Bě zwjeselace, zo móžachu so nowe kćenja přityknýć, přetož běchu žony z dalších wosadow přítomne. Mnohe kćenja pak so tež njemóžachu přityknýć.

Dnjowa tema rěkaše: Kajka sym zabyćiw! Knjeni fararka Tunkel wot krajneho wjednistwa za žónske džělo poda najprjedy krótki zawod. Hdyž dyrbjachu žony wšelake přikłady zabyćiwosće znosýć, běchu wšitke při wěcy

Byrgle chcedža tež 1986 k Božej česći zaklinčec.

a powědachu žiwje wo wšědných přikładach. Mnohe rozprawjachu, a zwěsći so přeco zaso přihłosowanje z posměwkom: Haj, mi dže so runje tak!

Wobjed wobradzi krótku přestawku, kotraž wuži so za wobnowjenje znajomstwa, a nowe so nawjazachu.

Popołdnjo pokročowaše so we wosadnej žurli, hdžež so na dnjowej temje dale džělaše.

Přirunanje bě dobre: Naš pomjatk runa so wulkej wóskowej tafli, čim wjace so na njej pisa, čim bóle dyrbiš z pisakom na nju tlóčić, zo by spóznac było. Njeje z našim pomjatkom podobnje? Njelubozne wěcy so najprjedy zabudu, štož móžemy hižo pola džěci wobkedžbować.

Dožiwjenja z džěcatstwa a młodosće su hišće w starobje žiwe a so njezabudu, nowše porno tomu zhubi so husto z pomjatka. Přerichotne je so hlubšo do něho zaryło, kaž to přirunanje z wóskowej tafli pokazuje.

Tež pomocy přeciwo zabyćiwosći so poskićichu: wěcy napisać, z druhimi wo nich rěčeć, pomjatkowe zwučowanja atd.

Čas so spěšnje miny. Knjeni fararka Tunkel pućaše wšěch ze swojim žiwym wašnjom, zo bychmy rady dale na nju stuchali.

Po zhromadnym kofeju džěchu wšitcy spokojom a hnući domoj. Da-li Bóh zetkamy so 1986 na Michała w Michałskej cyrkwi zaso. To njechamy zabyć a tež nic, druhich na to přeprosýć.

Jako překwapjenku dósta kóžda čitanske znamješko z fotografiju arcyjandžela Michała.

A. Albertowa

Hrodžišćo: 25. awgusta mějachmy tu přerich dzeń za serbske džěci. Mała, ale swěrna črjódka młódsich a najmłódsich slyšeše něšto wo serbskich stawiznach. Popołdnjo pućowachu k Měrcínej Nowakej-Njehorńskemu, kiž je wutrobnje witaše. Z małej dopomnjenku wróćichu so džěci z tutoho rjaneho dnja – na zasowidženje přichodne léto.

Dr. Jan Cyž njebohi

Dnja 21. septembra 1985 zemře 87létny serbski prócowar dr. Jan Cyž, kotrehož žiwjenske džělo bě nanajwušo ze serbskim ludom zwjazane. Pozběhowace dožiwjenja a wulke poražki charakterizuja jeho žiwjenjeběh, tola stajnje wobchowa swoju njezaměnlivu dostojnosć a daše so we wšem wodzić wot idealow našich wótcincow, džělać nje-

hladajo wopory za zdžerženje serbskeho luda, jeho rěče a kultury.

Žadyn druhi hač naš wulki wótcinc Jan Arnošt Smoler je dr. Janej Cyžej kmótrił, wot něho drje je we hłownym swoj přikład brał, z jeho žiwjenjom a skutkom je so w dobrych a złych hodžinach wosebje zaběrał a to, štož je wuslědžil, nam we wědomostnych a popularnowědomostnych publikacijach zawostajil.

Při kolebce wšěch wudobyćow našeho časa za serbski lud steješe dr. Jan Cyž ze swojimi přecelemi. Jeho česčachu sej Serbja, Němcy a wukrajnicy w jenakej měrje. Štóz pak je jeho skromnosć znał, jeho wulkosć hódnoći. Njech je jemu serbska zemja lochka! K.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

december 1985

- 1. 12. – 1. njeđzela w adwence
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)
Bukecy: 14.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)
- 8. 12. – 2. njeđzela w adwence
Huska: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
- 15. 12. – 3. njeđzela w adwence
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)
- 22. 12. – 4. njeđzela w adwence
Bart: 8.30 hodž. kemše (Malink)
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)
Hrodžišćo: 10.00 hodž. kemše (Malink)
- 25. 12. – 1. džěń hodow
Bukecy: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)
- 26. 12. – 2. džěń hodow
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
- 5. 1. 1986 – Njeđzela po nowym léce
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin, Sukełnska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 4 22 01. Ekspedycja: farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministrskeje rady NDR. – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1859). – Wuchadža jonkroč za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110! – Index-Nummer 32921